

BOUKE YLSTRA

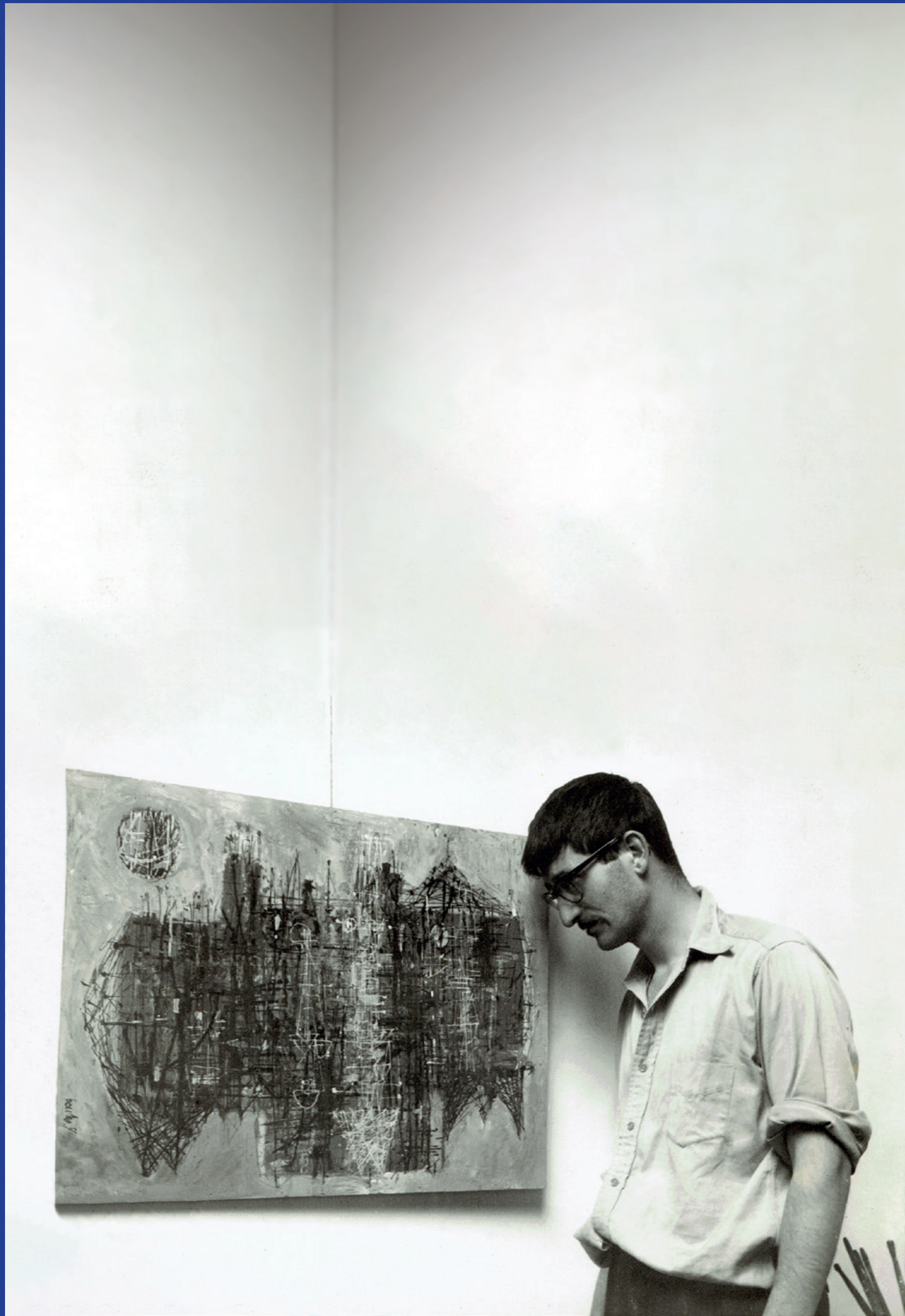
HET *WERK*

BOUKE YLSTRA
HET *WERK*

INHOUDSOPGAVE

10	Woord vooraf	<i>Richard E. Ouwerkerk</i>
12	Het tijdvak Bouke Ylstra	<i>Stan van Houcke</i>
22	Het vrije werk	
104	Etsen	
106	Bouke Ylstra	<i>Pierre Janssen</i>
144	Door het brilletje van Bouke	<i>Hans Andringa</i>
146	Bouke	<i>A. Peeters</i>
148	Werk in opdracht	
149	Een gedreven opportunist	<i>Dirk Jan Postel</i>
157	Tekenen, noteren, oefenen	<i>Siebe Thissen</i>
178	Het Werk	<i>Mattias Ylstra</i>
182	Biografie	
183	Overzicht Werk in opdracht	
185	Overzicht Tentoonstellingen	
188	Lijst van intekenaars	

WOORD VOORAF

Meer dan bijzondere waardering heb ik voor de mens en kunstenaar Bouke Ylstra; voor zijn verhalen, voor zijn kunst in al haar verschillende facetten en uitingen. Laat ik het maar eerlijk bekennen; ik hou van verhalenvertellers, van hun poëzie. In het specifieke geval van Bouke in woord én beeld. Zijn etsen en schilderijen scheppen een beeld om te beleven, om in weg te dromen.

De door de jaren heen bijgehouden dagboeken zijn meer dan opgetekende spontane krabbels, aantekeningen en notities. Het zijn poëziebundels pur sang, welke men eenmaal in bezit zal koesteren als hedendaagse ‘artefacten’.

De laatste jaren van mijn directeurschap aan de Willem de Kooning Academie prijsde ik mij gelukkig met het schilderij ‘JAZZ’ van zijn hand op mijn kamer. Zo genoot ik er dagelijks van; soms intens bewust, soms in gedachten verzonken, soms in een flits tussen de vele gesprekken en vergaderingen door. Maar het was er altijd in volle omvang, vol beweging en orkestrale klanken. Het gaf iedere dag weer energie, maar het noopte ook tot bezinning, tot concentratie voor de volgende ‘dans’.

Bouke Ylstra was een ‘illusionistische’ verhalenverteller, een levenskunstenaar die vormgaf aan het intrigerende van het dagelijks leven. Scherp waarnemend, doch vooral ook swingend, zoals in ‘JAZZ’, en humoristisch kritisch.

Het voorliggende boek, met elementen van een oeuvrecatalogus en biografie toont ons het rijke kunstenaarsoeuvre van de graficus, tekenaar en schilder Bouke Ylstra. Maar ook mogen zijn werken in de openbare ruimte niet onvermeld blijven. In het hoofdstuk “Een gedreven opportunist: het monumentale werk van Bouke Ylstra” besteedt Dirk Jan Postel daar aandacht aan. Veel van Ylstra’s werken zijn analytisch, soms anekdotisch, maar altijd getuigen zij van een scherp waarnemingsvermogen en zijn eigen beeldtaal.

In dit boek beschrijft Hans Andringa zijn ervaringen met en zijn herinneringen aan het inspirerende docentschap van Bouke Ylstra tijdens de lessen grafiek. Een beleving die liefdevol verhaalt van de ‘meester-leerling’ relatie tijdens hun academie tijd en die uitgroeit tot die van belangrijke professionals binnen hun métier van de autonome beeldende kunsten. Een verbondenheid die Andringa zelfs op enig moment doet optekenen: “Was ik door hem of hij door mij geïnspireerd?”

Daarnaast duidt Stan van Houcke het tijdvak waarin Ylstra z’n werken maakte door tijdgenoten van hem te citeren die de achtergrond van deze tijd schetsen. Door Ylstra’s kunst op deze manier te spiegelen aan de ‘geleefde’ tijd ontstaat een goed en interessant beeld van de relatie tussen zijn kunst en de ‘Zeitgeist’ waarin hij zijn werken maakte.

Met dit document, zijn José Ylstra en zoon Mattias, die de vormgeving verzorgde, er in geslaagd om een uitgebreid en goed gedocumenteerd overzicht van het omvangrijke oeuvre van Bouke Ylstra samen te stellen. Dit boek zal dan ook de gedachte aan een inspirerend docent en kunstenaar in ere houden.

Het is vooral aan José te danken, die met haar gepassioneerdheid en onuitputtelijk doorzettingsvermogen de herinnering aan haar Bouke en zijn kunstenaarschap levend houdt, dat wij hier deelgenoot van kunnen zijn. Dank gaat ook uit naar allen die met hun financiële steun deze publicatie mogelijk hebben gemaakt.

Richard E. Ouwerkerk

Nissenhutten, 1953 olieverf op linnen 75x70

Het tijdvak Bouke Ylstra

Het is algemeen bekend dat een kunstenaar in zijn tijd moet worden geplaatst om het tijdloze element van zijn kunst goed te kunnen zien. Ik zal proberen dit te doen door ondermeer tijdgenoten van Bouke Ylstra te citeren, die de achtergrond schetsen van zijn tijdvak.

Nu wij wederom getuigen zijn van grootscheeps georganiseerd geweld kan het niet vaak en hard genoeg gesteld worden: kunst is het tegenovergestelde van oorlog! Oorlog kent uiteindelijk maar één doel: de gevestigde orde handhaven, en dat kan natuurlijk nooit de drijfveer zijn van een kunstenaar.

Hoewel de mens nagenoeg alles gedooft, kan hij het betekenisloze niet accepteren. *‘Zelfs de stilte is bevolkt met tekens,’* merkte Nobelprijswinnaar Octavio Paz in dit verband op.

De politiek mag dan wel de wereld van het zinloos geweld zijn, de kunst is de wereld van de be-teken-is. Met enkele lijnen creëert de beeldend kunstenaar een heel zinvol universum. Dat is wat Bouke Ylstra deed, een werkzaam leven lang, tot aan zijn dood in 2009. Zijn laatste tekening toont een vliegende man die neerstort en door de eeuwige moeder, zijn vrouw, te ruste wordt gelegd, terwijl zijn ziel het lichaam ontstijgt (p. 20). Enkele eenvoudige lijnen die het enige echte mysterie verbeelden, de dood. Dezelfde dood waarmee Ylstra als Rotterdams jochie werd geconfronteerd toen hij op 14 mei 1940 getuige was van het bombardement op zijn woonplaats, waarbij in een kwartier tijd naar schatting 650 tot 900 mensen werden verpulverd en het hart van de historische binnenstad verdween.

Dat heeft een onuitwisbare indruk op het amper zeven jaar oude kind gemaakt; de wereld van de volwassenen, de wereld van de autoriteit, het gezag, de macht, was de wereld van het zinloos geweld waartegen niets bestand lijkt.

Hoe moet een kind, mens in wording, overleven in een dergelijke werkelijkheid? Hoe kan de onschuld en de oorspronkelijkheid worden bewaard in een ordening, gebaseerd op de wanorde van het geweld?

Zijn negen jaar oudere tijdgenoot Anton Heyboer zag zich na de oorlog gedwongen naar de psychiatrisch inrichting Santpoort te vluchten om niet even krankzinnig te worden als de gevestigde ‘orde.’ Aangezien voor de kunstenaar als verschoppeling *‘de creatie het enige levende’* is, *‘de opstanding’* uit het onleefbare dodenrijk van het geweld dat zoveel gezichten kent, werkt hij elke dag weer als een bezetene om aan de krankzinnigheid te kunnen ontsnappen. Het is telkens een dubbeltje op zijn kant.

Om de onschuld levend te houden moet hij uit de leegte, het zwarte gat, zin en betekenis halen, uit het totale niets. Er is geen andere keuze, en dat geeft zijn leven een heroïsch aspect. Hij weigert zich over te geven aan de zinloosheid, verdomt het zich neer te leggen bij het onvermijdelijke, om "ja" te zeggen tegen de dood. En eenmaal dood ontsnapt zijn ziel toch nog aan de leegte.

De jaren na de krankzinnigheid van de Tweede Wereldoorlog waren in Nederland getekend door een alom verpletterend conformisme en opportunisme. De overgrote meerderheid ging er vanuit dat de oude ‘orde’ weer kon worden hersteld, alsof er niets wezenlijks was gebeurd, alsof Auschwitz en Hiroshima de

